

Katalin Szende (Budapesta, Universitatea Central Europeană): *Hospites transformați în burghezi: privilegiile orașenești și consecințele lor în Ungaria angevină*

Comunicarea discută schimbarea majoră produsă în ocupația elitelor și comunităților urbane pe parcursul secolului al XIV-lea, în special pe timpul domniei lui Carol I și al fiului său, Ludovic I. Viața comercială constituia în Ungaria medievală un element definitoriu în formarea centrelor urbane, de la formarea statului și vice-versa, iar orașele erau întotdeauna locul principal al schimbului de mărfuri, însă secolul al XIV-lea a adus o schimbare decisivă în însuși structura comerțului și în felul în care orașele participau la acesta. Studiul se concentrează asupra a patru aspecte importante ale acestei transformări.

(1) Până la sfârșitul domniei lui Carol I, comerțul din Ungaria a însemnat în primul rând afacere regională manifestată în piața săptămânală. Târgurile s-au limitat la câteva centre alese, cum ar fi Strigoniu, Alba Regia, Buda și Zagreb. În timpul lui Ludovic I, acest lucru s-a schimbat fundamental. Târgurile aprobate de actele regale au ajuns să fie prezente în toate orașele mari, inclusiv în cele apropiate de graniță, transformând acestea în cele mai importante locuri ale comerțului. Ele au devenit puncte cheie în rețeaua care a conectat Marea Neagră și Marea Adriatică cu regiunea baltică, dar chiar și cu zone mai îndepărtate, partea importantă a traseelor comerciale trecând prin Bazinul Carpatic.

(2) În paralel cu acesta, interesul elitei urbane a început să crească în privința comerțului pe distanțe lungi, respectiv persoanele și familiile implicate în afaceri au găsit calea ridicării la acest nivel. Acest lucru se observă în creșterea prestigiului familiilor de negustori, având de multe ori legături cu orașe străine, dar și în slăbirea sau transformarea elitei vechi de moșieri.

(3) Aceste schimbări s-au datorat în mare parte politicii regale. Carol I a acordat privilegiile orașelor care l-au ajutat în reunificarea țării după o serie de lupte cu oligarhia, mai ales orașelor miniere care produceau argint sau, și mai important, aur, și care au avut rol crucial în realizarea noii sale politici financiare. Ludovic I a dat mai multă atenție emiterii privilegiilor de târg și dreptului de depozit, tot în vederea reorganizării sistemului veniturilor regale, în scopul de a beneficia mai mult din vămile de export și import.

(4) Noua structură a comerțului și-a lăsat amprenta inclusiv pe aspectul exterior și topografia orașelor. Locurile de piață, aceste spații deschise pentru târgurile săptămânale, constituiau elemente definitorii ale orașelor de la începuturi, dar din cauza celor enumerate mai sus, au apărut piețe de târg (deseori în afara centrului), precum și clădiri permanente, pentru depozitare și pentru magazine. Casele elitei urbane și-au schimbat aspectul de asemenea: în locul caselor turiforme (menționate în surse ca *turris*) ale elitei vechi, au apărut case de negustori, mai spațioase, mai ales în jurul piețelor de târg. Formarea suburbiilor, de-a lungul drumurilor principale, indică și ea o nouă etapă a procesului de urbanizare.